

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 6 an ..... 10 cor.
 pe 12 an ..... 5 cor.
 pe 24 an ..... 2 cor.
 lei de Duminecă pe an 4 cor.
 pentru România și străinătate pe an
 46 fr. act.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sic parumod: prima dată 12
 linii; a doua oară 12 linii; a treia
 oară 2 h de fiecare publicație.

Adăst abonamentele, cât și încuș
 sebe sunt a se plăti înainte în Arad.

Taxele pentru ornă și comitațo

Scrisori extracate nu se primesc

În fața străinătății.

(m.) E poveste veche, că-i bine să ai prietini, ori cel puțin, ca lumea chiar de nu-ți arată interes, să fie cel puțin în chip favorabil informată de lucrările tale. În această privință se concurează indivizii; pe acest teren se întrec popoarele. Procedura aceasta e la modă nu numai la popoarele mici, ci și la popoarele mari, cum e Rusia.

Căci se scrisese mai zilele trecute lucruri rele de un ziar londonez despre finanțele Rusiei. Marele colos tremură și în grabă chemă pe corespondentul aceluși ziar, ca să-l informeze în detalii despre cele mai mici amănunte ale visteriei statului rusesc. Atât de mare e puterea presei! Doar ea face opinia publică.

De altă parte Japonezii prin presă și-au făcut prietini prin cele mai îndepărtate cătune, unde ajung foi, ziare. Nu voim să creadă cineva, că nu știm, că mai sunt aici și motive de altă ordine, cum popoarele mici își ridică acum capul, cum cet-ce se temeau dovedesc o bucurie lăuntrică văzând zadarniile svircoliri și sfortări ale uriașului rus etc.

Nu e de lipsă însă, ca să mergem așa departe. Să rămănem în cercul nost de cunoștințe bune. Dacă vr'un stat a știut ca atare să-și facă reclamă, de bună seamă printre cele dinlău avem să socotim guvernul unguresc. Simpatia opiniei publice europene a fost toldeauna pentru el un ideal, care l-a abordat cu toate mijlocele, ce i-a stat la dispoziție.

Noi la asta nu ne-am priceput. Nu s'au priceput nici aceia, cari încă ar fi avut interes, să o facă, căci n'au făcut-o.

Amintiserăm nu de mult, că ministrul Berzeviczy și-a trimis falmosul proiect de lege pe la toate foile mari din străinătate și la toate guvernele străine. Nu-i asta bună tactică? Străinii, cari nu cunosc relațiile de aici, vor ridica în slavă pe dl ministru.

Ear mai zilele trecute vedem în numărul din 15 Ianuarie al lui «Revue internationale de l'enseignement» (Revista internațională pentru instrucție), cum un oare-care I. Kont, neo-maghiar profesor în Paris, scrie articolul «La réforme de l'enseignement primaire en Hongrie» (Reforma învățământului popular în Ungaria) în care cearcă să arate distinsele însușiri ale acestui falmos proiect de lege, cu care publicul nostru e pus în curent de altfel.

Acest oare-care Kont; pripășit la Paris, a mai scris afară de o istorie a literaturii maghiare și despre influința franceză în Ungaria, după-cum dl Pompil Eliade își scrisese cartea lui despre influința franceză în Ro-

mânia, iar' prin foi și reviste franceze caută să informeze *pro domo* opinia franceză despre treburile ungurești.

Așa au ei în toate centrele oamenii lor, cari fiecare represintă pe naționalități, ca pe niște elemente turbulente, cari vreau să răstoarne ordinea de să, *niste tacunari*. Și străinii, citesc, se informează, își fac părerea lor... și chiar când mai târziu află ceva despre noi, ei își au deja prejudițiile lor.

Dacă puternica Rusie după un articol de ziar, s'a înjosit până acolo, că oficios a informat pe corespondentul foaiei despre starea amănunțită a finanțelor ruse, numai ca să n'aibă nimic de zis străinătatea, dacă Gorki a fost eliberat după unanimul strigăt de protestare al întregii lumi civilizate, de ce nu învățăm și noi nimic din toate acestea? De ce nu învăță și alții, cari ar avea datorie să o facă?

Luat-au notă cei dela «Revue internationale de l'enseignement» și despre memorandumul episcopilor nostri și celelalte, cari s'au trimis dlui ministru? Datu-și-au silința, ca să-l cunoască în întregime? Adecă asta ar fi fost datoria noastră.

Nu vrem noi ajutorul nimăruia; nici nu l'am așteptat nici odată. Cerem însă și pretindem, ca străinătatea să fie despre noi *drept* informată: să știe, *cine* suntem și *ce* vrem, iar' nu să-și facă păreri despre un neam, ce nu e, despre tendințele, cari nu le are ș'apoi să zică, că-s *ale noastre*. «*Audiatu et altera pars!*»

În decursul campaniei electorale am cetit tot, ce se referea la noi prin reviste și ziare străine, precum și prin cele din România. Rar se putea găsi o judecată dreaptă. Au fost une-ori, ce e drept, articole scrise cu multă simpatie, cu deosebit interes, dar' desorientate dela început până la sfârșit.

Și de stai să te cugești, n'ai, de ce să te miri. N'avem încă o carte, care să trateze întreaga materie a trecutului nostru, care tradusă în limbă străină să poată furnisa drept și cinstit material de cunoștințe, celor, ce vreau să știe, cine suntem, iar' evenimentele mari, ca și reluarea activității politice nu au nici înregistratori în broșuri volante.

S'a scris o singură broșură despre campania noastră electorală: «Cum am luptat», carte bine scrisă, dar' numai pentru noi, și poate aduce roade în deosebi în marea masă a țaranilor nostri.

O broșură, care să conțină nu numai istoricul alegerilor, ci să discute chestia, să arate importanța elementului românesc, ruina și criza monarhiei, să încerce a preciza atitudinea noastră și motivarea ei, nu a apărut.

Pentru aceea chiar și în România prin reviste și ziare, unde am dori să fim înțeleși, se scriu lucruri de preț probabil; articole bine informate sunt corbi albi.

Ear îndepărtata străinătate plutește în păreri liferate de anumiți Kont, Bertha etc. ori voiajori, cari se lasă plătiți pentru câte-va vorbe bune!

La toate acestea de vină suntem noi înșine, cari nu prezentăm și nu putem oferi broșuri și cărți bine documentate în această materie. În lipsa acestora ori-ce necunoscut își poate face mendrele, pe unde numai din Paști i, Paști vine vorba de noi; ear acea dintre noi, cari nu ne citesc ziarele — de cari cu regret trebuie să constatăm sunt destui — nu-și știu datoria, nu știu, *unde mergem*.

Raport din Dietă.

Budapesta, 6 Aprilie 1905.

Sunt 10 ore și în sala Dietei nu j suflet de om. Partidele au ținut, aseară, până noaptea târziu conciliabile, deputații s'au sculat târziu. Logele și galeriile sunt însă pline, ear afară, înaintea Dietei lume multă. Deputații cari au cunoscuți, abea pot să scape de solicitările de a li-se expăra bilete. Nici chiar pentru deputați nu se mai găsesce, căci încă de erî au trebuit să se anunțe cei cari au dorit pe azi să aibă.

În cercurile politice dominează de altfel o vădită depresiune. M Sa Monarchul s'a dus la Viena fără să fi rezolvat criza ce ține mai bine de două luni. Se spune că nu vrea cu nici un chip să cedeze în chestiile militare. Ear opoziția aliată ori cât de curagioasă s'a ținut până acum, totuși în fața atitudinii regale stă îngrijată, căci n'ar vrea să provoace te miri ce conflict între Coroană și parlament.

Ședința începe la orele 10 $\frac{1}{2}$ sub presidenția lui *Justh Gyula*.

După resolvarea mai multor acte sosite la biurou, și cari se trimit secțiilor și comisiilor respective, se intră în ordinea de zi.

Kossuth Ferencz își motivează pe scurt și între aplauzele opoziției propunerea de a se considera ca nulă și neavenită hotărîrea adusă în ședința dela 18 Noembrie a Dietei, când presidentul nerespectând regulamentul Dietei, a lăsat să se propună și a declarat ca primită schimbarea regulamentului.

Justh pune la vot dacă Dieta primește spre discuție propunerea lui *Kossuth*.

Majoritatea mare a Dietei primește — prin sculare — ear presidentul anunță că propunerea se va pune la ordinea zilei pe mâne.

Tot *Kossuth* își motivează a doua propunere: *a se alege o comisie de 21 membri care să discute chestia și să vină cu proiect de adresă către M. Sa*. În motivarea sa scoate în relief faptul rar în statele constituționale că țeara, mai bine de două luni, nu are guvern responsabil.

Se hotărăște ca dacă va fi vreme tot mâne să se discute și asupra acestei propuneri.

Ședința se ridică la orele 11 $\frac{1}{4}$.

Cei mai excelenți profesori și medici contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de fl recomandă ca remediu cu efect respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmaciei să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

Sirolin

PROBLEMA AUSTRIACĂ.

(Urmare).

În asemenea condiții, ori-ce ar face Austria nu poate să fie piept naționalităților străine și sfârșitul ei ca putere precumpănitoare în monarhia Habsburgilor este apropiat. Un singur lucru ar putea să mai dea pentru cât-va timp putere Austriei, bine înțeles o putere efemeră și aparentă, e că Ungaria, simțindu-se la un moment dat prea slabă ca să lupte cu România și cu Slovacia, să se întoarcă earăși către Austria ca împreună cu dînsa și printr'însa să păstreze supremația ei asupra naționalităților asuprite. Dar acest lucru e greu de crezut.

Poporul unguresc pare a fi atât de convins de puterea lui, încât nu se mai îndoiește de nimic. Mai mult, el pare a fi uitat, că numără abia 8 milioane de maghiari pe când Româno-Slavii formează un grup de 11 milioane de suflete. Pentru cine urmărește de aproape, nu numai evenimentele ce s'au întîmplat de câțiva ani în Ungaria și rezultatul alegerilor de azi, cu transformarea partidului independent într'un partid de guvernământ, ci întreaga stare sufletească a poporului maghiar, pentru acela apare cu claritate, că Ungurii nu se vor opri în megalomania lor. Într'adevăr, poporul unguresc este, ca din nefericire mulți oameni și multe popoare pe acest pământ, victima unei amintiri. El nu poate să uite, că datorește tot ce este încrederea în sine și patriotismul său și își închipuiește că, precum în trecut prin aceste mijloace a creat o Ungarie neatârnată, tot astfel va reuși prin ele să creeze în viitor o Ungarie puternică. El uită însă cu desăvîrșire, că nu datorește numai mândriei lui naționale crearea Ungariei, pe timpul când celelalte naționalități zăceau în întunec și nu îndrăzneau să scuture jugul vienez. El uită că datorește renașterea lui politică faptului, că în mijlocul celorlalte popoare din monarhie, el era pe de-o parte cel mai numărös și pe de altă parte cel mai apropiat de civilizația apusană.

Nu, nu este mândria, care a creat în dauna Româno-Slavilor Ungaria de azi.

Aceasta nu este decât una din numeroasele iluzii ale poporului maghiar.

Din potrivă, mândria este marea slăbiciune a Ungurilor, orbia, care îi împedecă, ca să vadă adevăretele proporții ale lucrurilor. Și cine știe dacă în această privință nu a avut dreptate marele lor patriot Szécheny când a spus: «Poporul meu va peri prin mândrie». Aceste cuvinte par o adevărată prorocire, mai cu seamă azi, după ce Ungurii au răsturnat pe contele Tisza și urmează o politică separatistă fără grijă și de naționalități și de marile puteri, ce surid în fața megalomaniei maghiare, fiind-că știu că de nominală e supremația, pe care o exercită și care i-a îmbătat.

Dar dacă această soluție nu e cu putință, rămâne alta. De ce Austria n'ar păstra sceptorul ei făcând o federație, în care chiar dacă n'ar fi puterea precumpănitoare, totuși ar scăpa existența ei politică și n'ar distruge autoritatea dinastiei Habsburgilor, dar pentru ca ea să se facă, ar trebui ca oamenii de stat din Viena și în deosebi Împăratul să cugete serios la dînsa și să nu piarză în amănări un timp prețios.

Căci cu cât se va întîrzia, cu atât se vor întări mai mult naționalitățile, ce așteaptă cu nerăbdare desmembrarea Austriei. Din nefericire, cercurile oficiale din Viena se gândesc la toate dibăciile unei politici meschine, numai de federație nu se îngrijesc. Ele preferă să lupte înainte pentru păstrarea vechei concepțiuni a unei Austriei ocărnuite de o minoritate germană, decât să provoace în tot cuprinsul monarhiei un curent destul de puternic pentru a înăbuși aspirațiunile naționale și a scoate la iveală numai interesele comune ale atîtor popoare de alt sânge și de altă limbă. (Va urma).

MANDATUL LUI VASILE DAMIAN.

Se știe că și mandatul lui Vasile Damian din Baia de Criș a fost atacat la Dieta, pe motivul, că cercul a fost fanatizat.

Eri s'a ocupat a IV-a comisie verificatoare sub presiunea lui Thaly Kálmán cu pîra dată de partidul contra candidatului Hollaky Ártur. Aceștia au fost reprezentați

prin advocații din Budapesta Dr. Ragdy Lajos și Dr. Gábor Illés. Alegerea a fost apărută de dl Dr. Simion Damian advocat și președintele Camerei advocaționale din Brașov, fratele deputatului.

Partitorii au expus apoi jalba lor cunoscută împotriva mandatelor românești: «agitație și fanatism național și religios». S'a celit apoi apărarea deputatului Vasile Damian.

După rostirea discursurilor, comisiunea verificatoare, s'a retras să consulte și drept rezultat a anunțat continuarea dezbaterii pe 15 Maiu. A îndrumat pe apărător să prezente un exemplar autentic din punctele dela Sibiu, ear pe pîrtitori, să prezente raportul oficios al autorităților de față la adunarea din Sibiu.

Notariate nouă în comitatul nostru.

Se întîmplă pînă acum, că țaranul își perdea ziua întreagă, pentru-că să poată să prăvi ceva la vr'un notar. Legea nouă de înmatriculare apoi cere, ca să fie mai multe notariate. Drept aceea și în comitatul nostru se vor întocmi în total zece notariate cercuale nouă, iar speșele le va purta portofoliul internelor. Se vor ținea sfaturi în fiecare cerc, va fi o sfătuire centrală către sfârșitul lunii acesteia, iar în o ședință extraordinară comitatensă se vor împărți din nou cercurile notariale și se vor discuta cele nouă.

Așa de pildă în cercul Borosebeșului vor mai fi încă doi notari, iar comuna Borcești a cerut să capete notar. Tot așa vor cere mai multe comune. Comune mici vor cere să fie declarate comune mari, iar alte comune vor fi împărțite la alte notariate cercuale, ca cineva, ce are de lucru la primărie să nu-și piardă vremea bună de geaba.

Dacă ministrul se va învoi, deja în Iulie vor fi deja și notarii denumiți.

Lucrul acesta pe noi cu atât ne împoartă, cu cât cele mai multe comune sunt comune românești, unde e de dorit să avem notari români, ori cel puțin, ca fiecare notar să știe perfect românește.

Academia Română.

— Raport asupra lucrărilor făcute în 1904—1905. —

(Continuare).

La 4 Octombrie, implinindu-se 100 de ani dela întemeierea Seminarului „Veniamin“ din Iași, Direcția acelei școli, cea mai veche din școlile țării, ne-a invitat și pe noi să luăm parte. Am fost reprezentați prin Președintele nostru domnul I. Kalinderu.

Academia a fost invitată să ia parte la mai multe congrese științifice, precum: la Congresul Societății franceze de arheologie dela Puy (Haute-Loire), ce s'a ținut la 21—28 Iunie; și la al XIV-lea Congres internațional al orientaliștilor, ce se va ținea în Aprilie 1905 la Alger.

Ca un omagiu pentru memoria marelui istoric Teodor Mommsen, fost membru onorar, Academia și mai mulți membri ai ei s'au asociat la subscrierea pentru a se ridica un monument la Berlin în onoarea sa.

III. Publicațiunile Academiei.

În anul trecut s'au făcut următoarele publicațiuni:

1. Din Analele Academiei:

a) Tomul XXVI — Partea administrativă și Desbaterile anului 1903—1904 s'a terminat, tipărindu-se și partea II, care cuprinde lucrările sesiunii generale din 1904.

b) Tomul XXVI — Memoriile Secțiunii istorice s'a sfârșit de tipărit și cuprinde următoarele:

Regele Carol I. și Instrucțiunea publică. Cuvîntare de zece Maiu 1903, de D. Sturdza.

Despre Cnejii Români, de I. Bogdan.

Din viața romană: Podoabele, toaleta — și pe trecerile unei elegante, de Ion Kalinderu.

Un hrisov a lui Mircea cel Bătrîn din 10 Iunie 1415, de Ioan Bogdan.

Ilirii, Macedo-Români și Albanezii. Disertațiune istorică, de Dr. Atanasie M. Marienescu.

Episcopia Strehlaiei în anii 1673—1688. Notă istorică, de I. Bianu.

Nicopole 1396—1877—1902. Cuvîntare rostită de Carol I, Regele României.

Din viața romană: Societatea înaltă pe vremea lui Pliniu cel Tânăr, de Ion Kalinderu.

Biserica și podul din Borzești, precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Stefan-cel-Mare, de Dr. C. Istrati.

c) Tomul XXVI — Memoriile Secțiunii științifice s'a terminat de asemenea de tipărit și cuprinde memoriile:

Igiena laptelui, de Dr. I. Felix.

Importanța Bacteriologiei în Anatomia patologică, de prof. Dr. V. Babeș.

Varietățile și speciile microbilor și raportul lor cu organismele superioare, de prof. Dr. V. Babeș.

Încercări făcute pentru găsirea microbului turbării, de prof. Dr. V. Babeș.

Anomaliile congenitale și predispozițiunea, de prof. Dr. V. Babeș.

Materiale pentru climatologia României, XVIII. Repartițiunea ploii pe districte și basenuri în 1902 st. n., de St. C. Hepites.

Asupra variațiunii etaloanelor de masă, de I. St. Murat.

Materiale pentru climatologia României, XIX. Clima anului 1903 st. n. la București-Filaret, de St. C. Hepites.

Despre originea și combaterea tuberculozului, de prof. Dr. V. Babeș.

Plantele cereale și leguminoase la Români, de P. S. Aurelian.

Cutremurele de pământ din România în anul 1903 st. n. și lucrările primelor două conferințe sismologice internaționale (Nota a noua), de St. C. Hepites.

d) Din Tom. XXVII — Partea administrativă și Desbaterile anului 1904—1905, s'a tipărit fascicula I. cuprinzând procesele verbale ale ședințelor ordinare pînă la sesiunea generală.

e) Tomul XXVII — Memoriile Secțiunii istorice s'a început de tipărit și cuprinde următoarele:

Din istoria amuzirii lui „U“ final în limba română, de Ovid Densusianu.

Așezarea vorbelor în românește, de Ion Slavici.

f) Tomul XXVII — Memoriile Secțiunii istorice se află de asemenea sub tipar și conține: Ștefan-cel-Mare, Mihaiu Viteazul și Mitropolia Ardealului, de N. Iorga.

Români din Bosnia și Herțegovina în trecut și în prezent, de Isidor Ieșan.

Câteva manuscrise și documente din țara și din străintate relative la istoria Românilor, de N. Iorga.

g) Tomul XXVII — Memoriile Secțiunii științifice se află sub presă și cuprinde următoarele:

Metoda stroboscopică aplicată la studiul comparativ al înțelilor de rotațiune a două discuri ce se mișcă în senz invers, de D. Negreanu.

(Va urma).

Din Dietă.

7 Aprilie.

Propunerea lui Kossuth Ferencz a fost în ordinea zilei, dacă este a se nimici hotărârea dela 18 Novembre, ori nu. Că majoritatea Dietei va nimici concludul acesta, și-l va șterge și urma din analele Dietei, era de prevăzută, întrebarea era, fi-vor scene viforoase, ori se va petrece totul în liniște.

Kossuth Ferencz, fiind bolnav, n'a fost prezent. Il substituie Gullner Gyula, din înfăptuirea partidului.

Interesarea publicului față de ședința a fost și azi mare, logile sunt pline.

Pe coridoare discuțiunile despre criză. Alceva nou nimeni nu știa însă spune decât că contele Tisza vrea cu ori ce preț să-și părăsească postul.

De altfel ședința de azi a scos mai evident în relief epoca nouă a domniei coaliției. În șirul *dezbaterii adresei*, ministrul președinte luând cuvântul și întrerupt fiind mereu de opoziție, a apelat la președinte, care atunci l-a îndrumat formal la ordine. — Domnul Ministru președinte n-a fost impecabil în libertatea sa de a vorbi. O întrerupere două, nu vatămă încă libertatea cuvântului. Când va exista motiv de a interveni, îmi voi cunoaște datorința. *Vă rog a nu exersa drepturi presidiale din scaunul ministrului președinte.* (Aplause în stânga.)

S-a votat asupra propunerii lui Gullner, primindu-se propunerea cu 188 voturi contra 86; cu 102 voturi majoritate nulificându-se hotărârea dela 18 Noembrie,

La discuțiunea adresei, Tisza a rugat opoziția să abstea dela adresă care va contribui numai la agravarea crizei.

Majoritatea n'a ascultat de Tisza, ci a hotărât să primească propunerea lui Kossuth.

O mistificare.

Comitele suprem a recercat Conzistorul nostru, să întrevină biserică prin activitatea preoțimii parohiale, pentru îmbunătățirea moravurilor din Boroșineu, la ceea-ce P. S. Nostru Episcop, a dat un circular către preoțimea parohială, ca prin predică și alte mijloace pastorale, să lumineze poporul și să-l abată dela porniri punibile.

Deodată cu aceasta a răspuns și vice-comitetul, arătându-i, cum organele politice favorizează spiritul antibisericesc și sectar, cum apoi antistiile comunale nu respectează sărbătorile și țin oficii în zilele de Dumineci și sărbători, lasă crijmele deschise ș. a. drept ceea cere dela autoritățile politice, ca să nu lucreze pentru subminarea moralității publice.

Ziarele din loc, s'ocupă azi cu acest răspuns al P. S. S. în chip tendențios, atribuindu-i recunoașterea corupțiunii intrinsece a poporului nostru, ceea-ce este o falsificare a adevărului, pentru-că dacă sunt porniri ireligioase între popor, acelea provin din spiritul modern și antibisericesc protegiat de autoritățile civile.

Turburările din Rusia.

— 6 Aprilie n.

Londra. Lui «Times» i-se vestește din Petersburg: Țarul primește de obicei Lunia pe oficerii gardei. Lunia trecută la primirea oficerilor a bătut la ochi purtarea suspectă a unui om îmbrăcat în uniformă căzăcească. L-au arestat și au aflat la el un pachet, în care erau două bombe. S'a continuat cercetarea, care a avut drept urmare, că doi sprezece poliști secreți încă au fost arestați.

Tiflis. În mai multe locuri țărani s'au răsculat: jăfuesc,ucid.

Petersburg. Consiliul ministerial a hotărât, că și Polonii pot ocupa oficiile de stat; reserve au rămas numai pentru câte-va oficii mai înalte. Ear în guvernatele apusene funcționarii trebuie să știe și limba polonă și litvană.

Londra. Țarul a primit demisia lui Pobjedonoscev. *Se crede, că nu va avea urmaș, de oare-ce țarul vrea să reînființeze dignitatea de patriarh.*

Cracovia, 7 Aprilie n.

Nova Reforma anunță, că în Varșovia Joi au fost împușcați 40 Poloni revoluționari.

Războiul ruso-japonez.

— 6 Aprilie n.

Inaintarea Japonezilor.

Londra. Japonezii continuă a înainta spre Kirin. Oyama anunță, că i-a succes să împrăștie o coloană dușmană și să înainteze până la Santapuhao. Spre vest dela calea ferată au fost în aceeași zi mici hărțuiri și Japonezii au împrăștiat o trupă rusă de 500 inși, care era în retragere. Pe când isvoarele japoneze spun, că Oyama își continuă cu toată energia planurile-i de împresurare, Rușii la Petersburg nu-s în curaj, cu ce va face Linevici. I-se telegrafează lui *Times*, că Linevici a concentrat până acum în Kirin 50.000 de oameni și că cu cele 250.000 rămase lângă Svangsanhai va intra în poziții întărite. În chipul acesta Rușii rămân în apropierea căii ferate, de care au lipsă, neavând destule căruțe.

Petersburg. Generalul Carchevici telegrafează statului maior: Înaintea frontului nostru pe drumul Mandarin și drumul ce duce din Centafu în Maimatai a apărut o divizie dușmană. La cinci verste de Kilciu o coloană a noastră s'a luptat contra infanteriei japoneze. Dușmanul a fost alungat din două poziții și a fost împrăștiat.

Vești diferite.

— 7 Aprilie n.

Paris. Lui «Echo de Paris» i-se telegrafează, că sub presidența marelui duce Nicolae a ținut ședința comisiei, ce are să constată, cine e de vină pentru catastrofa dela Mucden. Din dările de samă reese, că s'au făcut greșeli mari înainte de și în decursul luptei. Se svonește, că generalul Huber va fi amovat din postul său.

Petersburg. Armatele rusești au încetat retragerea și se concentrează în poziții întărite între Ciangciun și Kirin. La aripa stângă lângă Kirin sunt puternice divizii de cavalerie. Până la Taliasho, pe cursul lui Liasho se adună mari divizii de cavalerie. Calea ferată, magazinele le păzesc trupe puternice, îndeosebi cavalerie.

Alimentarea armatei ruse nu lasă nimic de dorit. Ținutul, în care acum e, e foarte bogat în vite cornute și bucate. Dela inimic s'au văzut până acum numai trupe de cercetași.

După spusa spionilor japonezi prinși, Japonezii au trebuit să încete cu urmărirea, deoarece drumurile sunt foarte rele și trainul de loc nu poate înainta.

Cartierul general rus e în Gunsulin, unde au sosit deja trupe nouă. Reserva trimisă din Karain e în Hataskio. Armatele japoneze sunt — după-cum se crede — la 60 klm. departe de pozițiile ruse.

O întimpinare.

(Urmare).

Această tragere de șah însă nu i-a succes, pentru-că candidarea d-lui Dr. Lucaciu s'a făcut prea târziu și fiind-că și din partea d-lui Dr. Lucaciu ar fi fost de lipsă să vie în coatingere cu alegătorii și să le țină vorbiri așa precum dânsul știe vorbi la popor, ce însă nu s'au putut face pentru-că era dus la Nădlac și de loc n'a venit în cercul Șomcuți.

Referitor la expresul trimis de Augustin Dragoș la Dr. Victor Nyilvan în ziua alegerii, reflectăm următoarele:

N'au fost de lipsă să trimită Augustin Dragoș expres, așa zicând în vecini la Dr. V. Nyilvan, ci trebuia atât dânsul cât și frate-său să se prezinte înaintea comisiei electorale și dacă au aflat cu scop să ceară votizare în interesul d-lui Dr. Lucaciu; trebuiau să facă aceasta pe risicul lor și să nu stee Dr. Dragoș în Baia-Mare ca un dictator și Augustin Dragoș acasă. Dar precum se vede chiar frații Dragoș n'au avut intențiunea serioasă ca în ziua alegerii fără pregătire prealabilă să ceară votizare pentru dl Dr. Lucaciu din cauză, că sau n'au putut întruni nici 10 voturi, fără concursul lui Dr. Victor Nyilvan, sau poate a socotit că mai bine să se facă ridicolii alții, decât dânsii, pentru-că din acest plan nesocotit numai fiasco complet putea să urmeze pentru partidul național, de oare-ce atunci partida bine organizată a contelui Teleki așa a fost de puternică în cât chiar și candidatul guvernului spriginit de întreaga forță administrativă a fost silit să se retragă.

Cea mai impertinentă și mai infamă dintre toate este aceea aserțiune, unde Augustin Dragoș afirmă, că Nicolau Nyilvan să fie zis, că mulți preoți din cercul electoral al Cehului îl învinovătesc pe dl George Pop de Băsești de trădător.

Abstrăgând dela aceea împrejurare că preoții din cercul Cehului acum ca și la toate alegerile și-au făcut destul datorinței naționale, Nicolau Nyilvan n'a putut zice așa grave acuzații despre preoții din acel cerc, unde n'a fost de multă ani și așa n'a avut ocaziune să vorbească cu dânsii și a se informa despre părerea lor față de persoana d-lui George Pop de Băsești, al cărui, unul dintre cei mai sinceri stimatori a fost și este Nicolau Nyilvan.

Adevărat e numai atât, că a vorbit în loc privat Nicolau Nyilvan despre eventuala cadere a d-lui George Pop de Băsești, dar nu cu intenție care i-se atribuie în pamflet, ci cu bunăvoință a zis, că bazându-se pe praxa lui veche în cele electorale să teme, că vor păți alegătorii d-lui George Pop de Băsești ca la alegerea din anul 1881, când de către Ungurii din Ceh au fost opriți cu bâte și alte arme să nu poată intra la locul alegerii.

Prin discuție a venit vorba și despre alegerea d-lui Dr. Mihalyi, către care fiind prezent Nicolau Nyilvan a adresat următoarele cuvinte: Știu că ai mare popularitate în cercul Ileanda, știu și aceea că cei mai mulți alegători vor fi pe partea D-Tale, dar ca mai bătrân și cu praxă în lucruri electorale te fac atent, ca în ziua și localitatea alegerii să ai cât de mulți oameni de ncredere, cari se țină ordinea între alegătorii adunați, ca să nu fie bătăuți și împrăștiați de contrați. (Va urma).

CRIZA.

— 7 Aprilie.

Rezistență pasivă.

În Dietă, mâne poimâne se va începe discuțiunea Adresei, după ce coaliția a declarat că față de intrazigența Regelui, se pune pe terenul rezistenței pasive.

Nici nu cedează, nici nu provoacă ei așteaptă.

Disidenții fac partid.

Disidenții, pe cum ni se telefonează, se vor constitui în partid separat.

Dacă partidele nu s'alcătuesc în virtutea programelor, nu înțelegem de ce disidenții fac numai acuma partid?

Comisiunea de retorziune

se numește o comisiune exmisă din sinul coaliției, pentru a face propunere de pedepsire a autorilor întâmplărilor dela 18 Nov. și 13 Decembrie. Președintele ei este baronul Bánffy — cine și ar putea fi mai chemat decât dânsul, prototip viu al moralității și cinstei politice.

Răvaș dela Caransebeș.

Joi, în 30 Martie n. s'a ținut la noi adunarea generală a societății comerciale pe acții „Severineana“. Acționarii au fost bine reprezentați.

Din comunicatele făcute am aflat, că oamenii din direcțiune și consiliul de supraveghere nu sunt bine-orientați, în ceea-ce privește înființarea societății pe acții „Severineana“ și din această cauză induc publicul în eroare.

E frumos, că țin oamenii mult la cei repausați și memoria lor, dar a le atribui merite mai mult decât, li-se cuvine, nu e de loc nici estetic, dar nici moral.

Țin mult, la ceea-ce zice latinul: „de mortuis nihil nisi bene“ și nu am intenție să atențez de loc la memoria dlui Ilie Curescu, când zic, că direcțiunea „Severinenei“ a pus prea mult în cântariul repausatului ei președinte și i-a atribuit partea leului la înființarea societății comerciale pe acții „Severineana“.

Pentru-ca să se reverse lumină în afacerea aceasta și pentru-ca să se vadă, cât a contribuit fiecare la înființarea numitei societăți comerciale, fie-mi permis să relevez în cele următoare istoricul înființării „Severinenei“. — O fac aceasta pe baza documentelor, de care dispun.

Când m'am hotărât să fac aceasta, am voit de altă parte să ofer materialul potrivit pentru acel bărbat dibace, carele va voi să scrie cu măiestrie istoria „Severinenei“ dela început până la adunarea generală constituantă.

Ideia înființării unei întreprinderi comerciale a preocupat de ani de zile inteligența română din Caransebeș.

La început ideea de predilecție era înființarea unei reuniuni de conzum, sulevată de dl Ioan Lințu sublocotenent în retragere.

Cu punerea în lucrare și realizarea acestei idei, după mai multe frământări, nu s'a putut face nici un pas spre progres din cauza divergenței de păreri.

Tot în scopul realizării acestei idei, după o constatare mai mult în cercul restrâns, protopresbiterul Caransebeșului Andreiu Ghidiu cu invitarea sa ddto 14/26 August 1897 convoacă la o conferință toată inteligența și fruntașii români din Caransebeș, pe data din 17/29 August, în localul casei române. La această conferință ia parte tot ce are Caransebeșul mai distins.

După deschidere protopresbiterul propune constituirea, care primindu-se, președinte se alege Andreiu Ghidiu, iar pentru redactarea protocolului domnul profesor Dr. Petru Ionescu.

În această conferință dl Ilie Curescu, pe atunci președintele comunității de avere, arată că e mai corespunzător să se înființeze în Caransebeș o societate comercială pe acții, decât o societate de conzum, și recomandă cu căldură înființarea societății pe acții.

După o desbatere mai lungă și în parte cu animosități se primește propunerea dlui Ilie Curescu, ca să se înființeze o societate comercială pe acții; și tot la propunerea d-sale se alege o comisie pentru pregătirea terenului și începerea activității în persoanele domnilor Andreiu Ghidiu protopresbiter, Ilie Curescu președintele comunității de avere, Teodor Radu avocat, Ioan Bartolomei senator orășănesc, Ioan Nemoian avocat, George Ianculovici comerciant și Iefta Biju econom. ¹⁾

Această comisiune de 7 s'a întrunit sub presidiul protopresbiterului Andreiu Ghidiu în sala comunității de avere în zilele din 4/16, 12/24 și 16/28, Septembrie 1897 și a compus proiectul de statute pentru înființarea unei societăți comerciale pe acții servindu-i ca material statutele societății comerciale pe acții „Concordia“ din Sibiu, la care a fost trimis protopresbiterul Andreiu Ghidiu, ca să studieze și să primească informațiunile în afacere; iar în ședința ținută la 23 Septembrie (5 Octombrie) 1897 a compus proiectul și lista de subscriere a acțiilor.

În ședința comisiunii de 7 ținută la 27 Octombrie (8 Noiembrie) 1897 ²⁾ s'a combinat

¹⁾ A se vedea protocolul din 17/29 Aug. 1897.

²⁾ A se vedea procolul comisiunii din 27 Oct. 1897.

lista acelor indivizi, cari în înțelesul legii comerciale vor avea să subscrie prospectul, în calitate de membrii fondatori, apoi să facă pregătirea pentru ținerea unei conferințe mai largi pe ziua de Joi în 30 Octombrie (11 Noiembrie) 1897.

După-ce comisiunea de 7 a pregătit proiectul de statute, protopresbiterul Andreiu Ghidiu convoacă pe ziua de 23 Octombrie (4 Nov.) 1897. la conferința întreaga inteligență și fruntașii Români din Caransebeș în localul comunității de avere la orele 4 după amiază.

În această conferință comisiunea de 7, prezintă proiectul de statute și proiectul de prospect, cari cu puține modificări se primesc în întreg cuprinsul lor și se decide convocarea unei adunări mai mari. ¹⁾

Amăsurat conelusul adus în conferința lărgită dela 23 Octombrie (4 Noiembrie) 1897, președintele comisiunii de 7, protopresbiterul Andreiu Ghidiu convoacă la adunare inteligența română din Caransebeș, împrejurime și fostul confiniu militar romano-banatic pe Joi în 30 Octombrie (11 Noiembrie) 1897, în sala cea mare a institutului teologic-pedagogic diecezan din loc.

După deschiderea acestei adunări prin protopresbiterul Andreiu Ghidiu, la care a participat o mare afleună de public, să procede la alegerea unui președinte de etate și onoare, a dlui protopresbiter Mihail Popoviciu din Orșova, iar secretar dl prof. Dr. Petru Ionescu.

După o astfel de constituire, protopresbiterul Andreiu Ghidiu împărtășește tot ce s'a făcut în scopul înființării unei societăți comerciale pe acții în Caransebeș. Se cetește apoi proiectul de statute și prospectul scris deja de o mare parte dintre Caransebeșeni, având al mai subscrie și alți bărbați de din afară ²⁾. — Dela această adunare se începe activitatea membrilor fondatori din prospect. (Va urma).

Afacerea Șerban.

Ni-se cere publicarea următoarei scrisori:

Stimate Domnule Redactor!

În cele două articole de Dr. Nicolae Șerban în nr. 28 al „Drapelului“ și nrul 28 al „Telegrafului Român“ pentru orientarea publicului român răspund următoarele:

Declar dela început, că nu bucuroș stau de vorbă cu Dr. Nicolae Șerban, care în loc să tacă și să-și ascundă fața, în urma celor întâmplate, sau în loc să se spele de acuzele grave, ce i-s'au adus, nu face altceva, decât mă învinovățește cu fel de fel de lucruri. Mă învinovățește, că eu aș fi părăsit programul național și aș fi intrat în partidul guvernamental, ceea-ce aș fi anunțat și la Budapesta. Aceasta și în genere toate cele înșirate de Dr. Nicolae Șerban sunt neadevăruri, pe cari în lipsă de alt material se încearcă ale exploata în detrimentul meu, crezând, că prin aceasta va abate dela sine păcatele ce-l apasă.

Dr. Nicolae Șerban este cel mai puțin competent de a mă trage pe mine la răspundere în chestii de această natură.

Pentruca să împrăști nedumeririle publicului român referitor la această împrejurare, pe care Dr. Nicolae Șerban o mistifică atât pe cale ziaristică cât și cu graiu viu, expun starea faptică:

Afacerea lui Dr. Șerban cu baronul Born este cunoscută. Acest din urmă, după-ce în ziua alegerii la fața locului s'a convins, că Dr. Șerban nu i-a prezentat lista sa de candidare, cu ceea-ce fusese încredințat și la ceea-ce se deobligăraș, unde și-a adus aminte de declarația lui Șerban de abdicere și s'a decis să-l nimicească, chiar cu arma sa proprie. S'a decis adecă ca declarația de abdicere alui Șerban, să o prezenteze președintelui de alegere. În scopul acesta, pe la orele 3 d. a., a trimis pe însoțitorul său Dr. Prinț Gyula, cu automobilul la Arpaș. Acesta, prezentându-se în tabera noastră, ne-a adus la cunoștință, că baronul Born s'a decis în urma purtării

¹⁾ A se vedea protocolul conferinței din 23 Oct.

²⁾ A se vedea protocolul adunării din 30 Oct. 1897.

scandaloase alui Șerban, ca să întoarcă rezultatul alegerii, prin prezentarea declarației de abdicere, în favorul meu și ar face-o aceasta fără nici o condiție, dacă nu ar avea obligamente față de partidul său. Mi-a făcut propunerea să trec în partidul liberal și atunci prezentează abdicerea lui Șerban. Eu i-am declarat, că aceasta nu o pot face la nici un caz. După ce Dr. Prinț Gyula a văzut, că este imposibil a mă îndupleca mi-a făcut altă propunere, și anume zicea că eu dau o declarație, în care să se zică, că eu la cazul alegerii mele, voi intra în partidul liberal: dar aceasta declarație pe mine să nu mă oblighe absolut la nimica și eu dacă voi fi ales să am mână liberă.

Cu aceasta declarație baronul Born voia să se justifice înaintea partidului său, că el când a conlucrat la reușita alegerii mele, a avut în vedere interesul partidului său.

Eu m'am consultat cu partizanii mei și după ce timp mult de cugetare nu era, am luat în considerare două momente ponderoase, și anume: prezentându-se declarația de abdicere alui Șerban președintelui de alegere, îl vom demasca în mod cel mai vădit, iară în rîndul al doilea, se va decide rezultatul alegerii în favorul nostru. Având acestea în vedere și fără de a concede nimic baronului de schimbare în programul nostru, am decis că dupăce față de noi partida contrară s'a folosit de atâtea apucături, de ce să nu ne folosim și noi de momentul acesta decizător. Am hotărât, că să dau declarația sus amintită, dar aceasta pentru mine și partizanii mei să nu fie obligatorie să servească numai ca un fel de scuză baronului Born față de partidul său, când la cazul reușitei mele l'ar interpela, cum de m'a sprijinit pe mine candidat naționalist.

Acesta este purul adevăr și nimic mai mult.

Întregul acest episod l'am privit ca o apucătură față de partida contrară și față de persoana lui Șerban, care cu mijloace străine și pe căi perverse a cercat să ajungă la izbândă; și de altă parte voiam, ca declarația de abdicere să ajungă la actele de alegere, ca să nu mai poată nega Șerban ceea-ce făcuse.

Că acest episod a fost un pas greșit sau nu aceasta nu sunt chemat să judec eu, ci publicul român. Și dacă mi se va atribui ca greșală, că aveam tăria morală a o recunoaște, dar declar că atât eu, cât și partizanii mei, cu cari m'am consultat în aceasta afacere, am fost conduși numai și numai de cea mai curată intențiune, crezând că față de un contrar ca Șerban, — pentru asigurarea reușitei — ne este permis a ne folosi de o apucătură. . .

Ceea-ce privește celelalte atacuri ale lui Șerban voi fi foarte scurt.

Nici eu și cred că nici ceilalți colegi din Făgăraș, nu învidiem absolut de loc cancelariul lui Șerban, chiar din motivul pe care ni-l spun, „că stă așa cum stă“.

Să numească Șerban pe aceia, cari zice că sub anonimul „Dreptatea János“ au făcut în contra lui arătări criminale. Nu mă ocup de astfel de lucruri, de și am cunoștință de o multime de păcate, ce le are încreditate la răvaș și cari sunt cunoscute în destul publicului din Țara Olteniei așa că este superflu a se ocupa cineva de ele.

Că am cerut eu dela Șerban 1600 coroane pentru repășire, nu-i adevărat. Șerban, nechemându-mă la mine a venit în casa părinților mei și acu cu lacrimi în ochi s'a rugat de ei, să mă înțelepe la retragere, căci altcum e nimic. Părinții mei, cu motivul să nu zică lumea, că eu l-am cauzat perirea, m'au și înduplecat.

Nu este adevărat că în chestia Born m'am înaintat acuza la procuratură contra voinței acestuia. Pun la dispoziție documentele originale, aceasta chestie ori și cui, ca să se poată convinge despre adevăr. De altcum ceea-ce s'a întâmplat între baronul Born și Șerban, pe mine nu mă privește, eu am purces în aceasta ca reprezentant al baronului Born. Dacă Șerban s'a simțit jignit prin acuza lui Born, răfuiașcă cu el, iar nu cu mine.

Încât privește acuzele înșirate în petițiunile dela Curie, i-s'a publicat lui Șerban în prima

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — *Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brunn.*

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂȚI de STOFE ENGLEZE COLORATE PENTRU VES

Răspunsul din partea Curiei nimicindu-i-se. Se știe foarte bine atât în Făgăraș cât și în Sibiu, că cine umbă cu bani străini, eu s'au

la universitate, nici airea n'am avut deocrotirea nimărul, cu atât mai puțin de Șerban, ear societățile bune în care are obiceiul a introduce pe tinerii Români din țară, și le poate închipui publicul Român. Dr. Nicolae Șerban nu e destul că în loc să opereze pe sine, mă atacă cu neadevăruri, dar folosește în contra mea de expresiuni înjurătoare, pe cari numai din gura târgoveților poți auzi. Pentru astfel de expresiuni este a se cere altă satisfacție; față de Dr. Șerban sunt însă absolvat de aceasta.

În fine vă rog atât pe D-Voastră, Domnule, cât și pe onoratul public cetitor, să fie considerare că am abuzat de indulgența voastră chiar în afacerea aceasta cu Dr. Nicolae Șerban, eu care de altcum nu stau de vorbă în materie.

Cu stimă:

Dr. Octavian Vasu
advocat.

Abonenții

nu și-au reînnoit abonamentul al doilea cvarțal — Aprilie. Mai multe de urgență prețul abonamentului (5 cor.) In caz contrar adresaștră la le va sista trimiteră abonării.

Facem tot-odată atenți pe abonații, că se tipăresc numai atâtea exemplare câte trebuiesc zilnic, ulterioare nu vom mai putea servi decît cu exemplarele celor ce nu și-au reînnoit la timp abonamentul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 7 Aprilie 1905.

— **Parastas.** Azi, fiind aniversarea morții Episcopului Iosif Goldiș, în Catedrală s'a făcut un parastas, la care a celebrat însuși P. Episcopul I Papp, asistat de Vasile Șerban, vicarul Orăzilor-mari, Roman R. Ciorogariu, profesor seminarial, George Popoviciu, protopop, și Beleş, protopop, Vasilie Olariu și Traian Șerban, preoți, și Dr. Iulian Suciu, proto-diacon. Răspunsurile rituale le-a executat corul semnat, sub conducerea profesorului Trifu Iu-

— **Știre personală.** Magnificența Sa dl. Mangra, vicarul Orăzilor-mari a petrecut erii.

— **Advocat nou.** Ni-s'anunță, că dl. Dr. Novac a depus cu distincție în 4 c. cenzura în Budapesta.

— **Felicitări sincere!**
— **Împăratul Wilhelm în Neapole.** Din Neapole se depeșează, că Mercuri la trei sferturi a sosit împăratul german acolo. A fost primit cu salve și cu hurale.

— **Regina engleză în Marseille.** Se depeșează din Marseille, că regina engleză Alexandra a sosit deja în Marseille pe yachtul Victoria and Albert. Regina a făcut și o primblare în oraș.

— **Examen.** Distinsul tânăr, Tit Liviu Blaga a avut un bun succes peste examenul special din matematică la universitatea din Budapesta în 24 Martie a. c. Sincere felicitări!

— **Conjurație militară în Paris.** Poliția din Paris a dat de urmele unei tainice revoluții. Au fost găsite o mulțime de uniforme, multe puști și arme. Capul conjurațiilor a fost căpitanul de rezervă. Conjurații strînseseră vr'o 500 puști și arme în sistem Gray. Poliția știe și pe oamenii, cărele erau destinate: foștii suboficieri și militarii de rezervă, cari pe un anumit Bundo îi adunase sub pretextul, că le dă posturi în Africa sudică. Rolul principal în plan le-a fost să pună mîna în Elysee și să ia în posesie administrația republicii. Nu se știe, de și perșii politici au fost amestecați în conjurație. A fost arestat și mecanicul Meyer, care păzia magazinul de arme al conjurațiilor. Se zice, că mai

multe persoane sus puse vor fi arestate, ea și colonelul Marchand.

— **Strossmayer în agonie.** Se telegrafează, că veteranul episcop Strossmayer zace în agonie.

— **Elevi gimnaziali eliminați.** „S. D. T.“ din Sibiu publică sub titlul de mai sus următoarea știre; „Sease elevi din cursul inferior al gimnasiunului de stat de aici, Români de naționalitate, au fost isgoniți din școală prin „consiliul umbeundi“, fiind-că cu ocaziunea serbării de Martie (15 Martie) au rupt de pe pieptul câtorva camarazi de al lor, tot Români, cocardele tricolore roșu-alb-verde, le-au scuipat și călcat în picioare“.

— **Internatul universitarilor români din Constantinopol.** Din Constantinopol se anunță, că internatul universitar proiectat de legățiunea română și aprobat de ministerul român al instrucției publice, se va deschide la 1 Aprilie v. într-o casă foarte spațioasă, ce a fost închiriată în acest scop. Numărul bursierilor români va fi la început de 12.

— **Papa și Monte cassino.** Se vestește din Roma: S'a amintit foarte mult și în timpul din urmă, că Papa Pius X se pregătește să părăsească Vaticanul, fiind-că vrea să cerceteze vestita mănăstire benedictină din Monte-cassino, metropola mănăstirilor întocmite după reguli benedictine. De bună-seama papa nu va face acest lucru, fiind-că e greu a rupe cu ficția prinsorii din Vatican. S'a întâmplat într'aceea un lucru foarte interesant. Amelli, unul din învățații călugări ai mănăstirei a ținut în Vatican mai zilele trecute înaintea unuia public, între care erau și mireni, o conferință de deosebit interes, unde arată, că mănăstirea Monte cassino n'a fost numai leagănul civilizației, ci și agricultura are să-i mulțamească foarte mult. După aceea în cuvinte însușite a amintit despre aceea, că regele Victor Emanuil III. a făcut pașii necesari pentru constituirea unei comisii agrare internaționale, fiindu-și Amelli conferința cu următoarea dorință: În evul mediu Monte Cassino a fost loc de întâlnire al împăraților și papilor, de pildă Henric III și Leo IX; ar fi de dorit, că lucrul să se repete și cu regele Victor Emanuil și Leo XIII și atunci această întrevvedere încă va avea însemnate urmări.

E semnul vremii, că astfel de lucruri se spun înaintea iustreii adunări.

— **O scrisoare a Mariei Stuart.** În Londra la licitație cu 900 fonți (22.000 de coroane) a vândut negustorul de antichități Quaritsch o epistolă a Mariei Stuart. Epistola nu-i terminată; se estinde pe 14 fețe și e scrisă franțuzește în 1562.

— **Epilogul treburilor din Innsbruck.** De bună seamă nu v'ați uitat de demonstrațiile, ce au fost acum un an la universitatea din Innsbruck, pentru ceea-ce studenții italieni fuseseră puși sub acuză. Studenții n'au înaintat rugare de agrățiere, dar' M. Sa în urma dreptului, ce-l are de a sista procesele (jus abolitionis) a dispus sistarea cercetării criminale. Studenții pot să umble din nou la universitate, iar' semestrele li-se compută.

— **O sută de klm. pe oară.** Se scrie din Berlin: Pe linia Berlin—Hamburg vor circula nu peste multă vreme acele locomotive, cari puseseră în uimire lumea la esposiția din St. Louis și cari fac pe ceas câte o sută de klm.

— **Cetatea Vajda-Huniad se dărîmă.** Zidul principal al unei părți din vestita cetate a Huniazilor s'a dărîmat și e în pericol și poarta Bethlen de lângă el, care de nu o proptesc, va cădea și ea. Cauza dărîmării e, după-cum se susține, că fabrica de fer de acolo a așezat apeductul lângă zidul cetății, prin ceea-ce temelia imbibată de apă a început să abzică sprîjinul zidului, ce-l ține.

— **Casina ofiterescă din Mueden.** Încă pe timpul, când cartierul general al lui Kuropatkin era în Mueden, corespondentul unei foți din Petersburg era în celătea mormintelor. Acum scrie foarte interesant despre casina ofiterescă de acolo. În fiecare sară mergeam — scrie el — la casină, care e o colibă simplă, la intrarea căreia ardea o lampă colorată și falfăia steagul rus. Am rămas uimit, ce admirabil era aranjată. Pentru 35 copeici căpătați bilet pentru cină, ceea-ce e foarte estin. În sala cea mare la o masă lungă erau 40—50 oficieri. Pe părțile erau chipul țarului și țarinei apoi fotografiile lui Kuropatkin și a altor generali. Serviciul nu lasă nimic de dorit. Alcool nu era permis să se vîndă; ceai și limonadă da. Într'un colț pe o laviță erau ziare.

Se închidea de regulă sara la unspre-zec ceasuri.

— **Testamentul unui milionar engles.** Se anunță din Berlin: În London a murit nu de mult *Blundel-Naple*, un negustor de lemne putred de bogat. Imensa-i avere i-o moștenește fata, ca anual cel puțin două sute patru-zeci de zile să petreacă în Anglia. Tatăl a voit să împedecă în acest mod, ca marea avere să ajungă în Germania fetei, însă nu i-a plăcut condiția aceasta; drept aceea a recurs la judecătorie, ca să schimbe stipulația asta.

— **Patru gemeni.** În Pusztatevacs nevasta unui birjar a născut patru copii gemeni. Toți patru sunt sănătoși.

— **Colera în Rusia.** Din Moscva se anunță, că în împrejurimile orașului a izbucnit colera, care se estinde foarte. Oficios se ține în secret, așa că nu se știu cazurile de îmbolnăvire de până acum. E interesant, că congresul anticoleric zilele trecute s'a început tocmai în Moscva.

— **Purim.** De curând au avut Ovreii sărbătoarea lor mare „Purim“, de care e legată istoria următoarea: Înainte de Christos cu 478 ani, au scăpat Ovreii de mare belea prin ovreica Estera, o fată frumoasă, care a ajuns în grația regelui persian Ahasver (Xerxes), un om bețiv, care și alungase nevasta. La curtea lui Ahasver era un ispravnic numit Haman, care era omul de încredere al regelui. Haman îi uria tare pe Ovrei și a cerut îngăduință dela rege, ca să se fieceze o zi în care să-i omoare pe toți Ovreii din țară. Într'aceea ura lui contra Ovreilor creșcu și mai tare, când un Ovreu, care stetea la poarta curții regale și se numea Mordechai, nu s'a sculat să-i dea lui Haman cinstea cuvenită, când trecu pe dinaintea lui Haman a zis să se ridice o spânzurătoare înaltă de 50 coți, unde să-l spânzure pe Mordechai. Dar Mordechai era unchiul Esterei și sta pe la poartă ca un fel de spion, spunând nepoatei sale, cum să se poarte cu regele și dându-i sfatul, ca nu cumva să i descopere, că ea e Ovreică.

Și după ce Estera intrase de a binele în grațiile regelui și se făcuse chiar regină, cu ocaziunea unui ospăț regele după ce s'a îmbătat bine, o întrebă ce cere, căci el îi dă și jumătate din împărăția sa. Estera a cerut, ca regele să omoare pe dușmanii lor. Regele i-a împlinit cererea și pe Haman dimpreună cu cel 10 fil ai lui i-au spânzurat Ovreii, ear Mordechai a ajuns tare și mare prin grația regelui, și Ovreii au mai spânzurat 75.000 oameni, dușmanii lor. Spre amintire Ovreii au hotărît, ca zilele de 14 și 15 din luna Adar să se serbeze cu mare bucurie și cheful în fiecare an, pentru că în zilele acele și-au răsbunat ei asupra dușmanilor. Sărbătoarea această se numește „Purim“ și cade în luna lui Martie.

— **Foametea din Spania.** În Andalusia e mare foametea. Telegrama mai nouă din Madrid povestesc, că uscăciunea a produs așa mari pagube în sămănături, că lumea neglijă cu totul munca câmpului. Sărăcia e de nedescris și poporul de rînd se revoltă. În Andalusia anarhistii au atătat poporul, care se înarmează contra marilor proprietari și oficiilor publice. Guvernul a trimis miliție la fața locului.

— **Necrolog.** Subscrișiți în numele nostru și al numărăoselor rudenii, cu irimă înfrîntă de durere vă aducem la cunoștiță, că preaiubitul soț resp. tată, fiu, frate, ginere cumnat și rudenie *Ioan Pop Reteganul*, învățător pensionat și redactor la „Gazeta de Duminecă“ a repausat în Domnul repentin, Lună în 3 Aprilie n. 1905 la oarele 7 p. m., în al 52-lea an al vieții sale laborioase și în al 18-lea an al fericitei sale căsătorii. Osămintele mult iubitului repausat se vor înmormânta Joî, în 6 l. c. la 11 ore a. m. în cimiterul comun din loc. Fie-i țarina ușoară și memvria binecuvîntată! *Reteg*, la 4 Aprilie 1905. Mărina Pop. ca mamă, Elena Anca n. Pop, ca soră. Nicolae Bejan, și soția Maria n. Terleczi, ca socri, Luisa Pop n. Bejan, ca soție, Eugenia Pop, ca fiică, Petru Anca și Elena Bejan, ca cumnat și cumnată și fil. Gustav, Maria și Vilhelmina Liebenvein și Clara Gericz ca veri.

Trimitem sincerele noastre condolențe intristatei familii!

— **Prima căsătorie civilă în Tirol.** În Innsbruck—după-cum suntem informați—Mercuri a fost prima „căsătorie“ civilă și s'a ținut în odaia oficială a primarului. În Austria adevărată căsătoria civilă nu e obligătoare, ci depinde dela bunul plac al tinerii părechi. Legea s'a adus

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ŞAGUNA“

pentru preoți și teologi,

Fason nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate căpăta.

Această material veste și nădragi pentru preoți. Haine francisc-Iosif es-
siv pentru teologi. Rinduri de haine, pardesuri din postavul cel mai la
modă, pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în pră-
vălia mea.

Pe-care bucată se ajustează la dorință și fără plată.

Serviciu conștientos! Prețuri estine!
25% cruțare!

Comande din provincie se execută convenabil.

Cu stimă:

Moskovitz Zs.

Arad, Szinház épület.

— Telefon orașenesc și comitatens 534. —

Am onoarea a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on.
ca pe **Strada Weitzer János Nr. 19,**
Doamnei văd. Dr. Petkó, am deschis un

Atelier de tapiserie și înfrumusețare

responsabil într-o toată recerșelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăv-
de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele
de dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac
dorișunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.
Primesc arangiarea completă de hoteluri, restaurante, după
la cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primesc
reparațiuni și obducerea de biliard etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

SZILVÁSY ISTVÁN, tapesier

FISCHER KÁROLY

ricator de pânze pe drot, de impletituri de drot, de
să și de funduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherceg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânză de drot (de
aramă), fer și de pânză de drot suflat cu ținc, care
sunt în deposit) mai ales pentru mori, fabrice și pentru
scopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru ciu-
le ventilatoare Bacher.

Pregătesc impletituri de drot pentru îngrădit grădini, par-
curi pentru găini și păduri de sălbătăciuni, construiesc
scopuri (potreacuri) de ales petricele, năsip și cărbuni de peatră
scopuri de zidire, de mine, de grădinărit, grilaje pentru
re la pivnițe și magazine, receptori de schintei pentru
la locomotive și de fabrică.

230

Funduri de drot de oțel pentru paturi,

pentru putința de a se ținea curate sunt foarte recoman-
dabile. Diferite site de păr, fer, cupru (aramă) și mătasă,
pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul
obiecte nelușurate aci se pregătesc și construiesc în cali-
tatea cea mai bună pentru prețuri moderate.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Pemiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe
lângă cele mai favorabile condiții de plătire
— recomandă clopotele sale cu patentă ces.
și reg. invenție proprie, cari au avantagiul
că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea
unui și acelulașt clopot tare și cu sunet adânc
— se face o economie de 20—30% la
greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer,
ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin-
a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și
chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se
clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană
de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopot-lor
vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-
solviere nelușurată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se
trimit gratis.

7 21—25

Primul institut de artă sud-ungar pentru
— zidirea de altare, de sculptură și de aurit.

Temesvár-Józsefváros, vis-à-vis de claustru.

Atrag atențiunea prea onoratei preoțimi și a d-lor
curatori supremi bisericesti, că în atelierul meu pre-
gătesc iconostase noi, altare, scaune episcopesci și alte

aranjamente complete bisericesti
Pe iconostas pictez nouă
iconi de artă. afară de aceea
auresc și vâpșesc din nou ico-
nostase vechi. Primesc și vâp-
șitul de biserică. Trimit schițe
de plan gratuit. La dorință
călătoresc la fața locului pe
speșele mele. Recomand ico-
nele mele de relief, peatră ma-
sivă cu vâpșeală polichronică,
statue sante de la 60—180 cm.
mășim. Madonna de Lourdes,
Inima Mariei de 9 ani bogat
aurite cu vâpșeală polichro-
nică.

De present se pregătește
pe seama bisericii din Kesa-
Mare: Inima sfântă a lui
Iisus și Madona de Lourdes
în înălțime de 160 cm.

De serviciu prompt și
echitabil îngrijește:

140—52

NAGY NEP. JÁNOS

Temesvár-Jozsefváros, Bonnaz-utca 6 sz. (casa proprie).

S'A DESCHIS !

S'A DESCHIS

Noua localitate a Asociațiunii industriașilor aradani de mobil

ca membru al asociațiunii centrale regnicolare de credit.

Recomandăm

cele mai moderne mobile

ce se află în magazinul nostru aranjat din belșug în execuție dela cea mai simplă până la cele mai gingașe pretenții.

STABIL ȚINEM IN MAGAZIN

Mobile făcute exclusiv de mășari de mobil din ARAD

Scopul nostru principal e a aduce pe publicul mare direct în legătură cu industriașii lor, pentru ceea-ce livrăm bilele noastre foarte convenabil și 'n cea mai solidă execuție — escludind ori-ce concurență.

La Comande punem la dispoziție planuri, bugeturi.

**La Comande din provincie Șeful de afaceri călătorește cu întreaga
Colecția de modele la fața locului — nesocotind speșele.**

Sprrijinul binevoitor al marelui public îl cere

Cu deosebită stimă :

Asociațiunea industriașilor aradani de mobile

ca membru al Asociațiunii regnicolare centrale de credit.

Arad, Aczél Péter-utca 3. szám.

S'a deschis !!

